

බුලත් වගාව

හැඳින්වීම — මෙරු බුලත් වගාවකින් සතිපතා අස්වනු නෙලන නිසා ක්‍රමවත්ව හොඳින් නඩත්තු කරන බුලත් වගාවක් ඉතා හොඳ ආදායම් මාර්ගයකි. මුලින් සඳහා දේශීය මෙන්ම විදේශීය වෙළඳ පලේද හොඳ ඉල්ලුමක් ඇත.

බුලත් කොළ ග්‍රෑම් 100 ක අඩංගු ද්‍රව්‍ය පහත දැක්වේ

මාංශ ජනක ධාතු	3.1%
කාබෝහයිඩ්‍රේට්	6.1%
බණ්ඞ	2.3%
ප්‍රකාශන මි ග්‍රෑ.	40
මේදය	0.8%
තනතු	2.3%
චුර්ණකර මි.ග්‍රෑ.	230
යකඩ මි.ග්‍රෑ.	7

මෙයට අමතරව සුළු ප්‍රමාණ වලින් බී.සී. හා ඩී යන විටමින් වර්ග අයසින් ද අඩංගුය.

සාමාන්‍ය කරුණු — බුලත් බහු වාර්ෂික සෙවන ප්‍රිය කරන, වැල් විශේෂයකි. බුලත් ප්‍රභේද හඳුනා ගන්නේ බුලත් කොළවල විශාලත්වය, හැඩය, පාට, තදබව, රසය, වර්ධන වේගය සහ අස්වැන්න අනුවය. සමහර විට පත්‍රයේ පාට (වර්ණය) ප්‍රභේදය හඳුනා ගැනීමට යොදා ගැනේ. වඩාත්ම බහුලව වගා කරන ප්‍රභේද, මහ ගල් දඳු සහ රට දඳු.

ජනප්‍රිය බුලත් ප්‍රභේද

1. **මහගල් දළ** — අධික අස්වැන්නක් ලබා දේ. බුලත් කොළය විශාලය. එහෙයින් හොඳ මිලකට අලෙවි කළ හැක.
2. **රටදළ** — බුලත් කොළය ඉතා විශාලය. එහෙත් වැලකින් නෙලා ගත හැකි කොළ සංඛ්‍යාව විශාල නොවේ. නමුත් ඉහල මිල ගණන් වලට අලෙවි කල හැක.
3. **හීන් ගල් දළ** — ‘මහ ගල් දඳු’ වලට අසම න වන්නේ කොළය තරමක් කුඩා වීම සහ වැලකින් නෙලා ගත හැකි කොළ සංඛ්‍යාව අධික වීම නිසාත් පමණකි. සාමාන්‍යයෙන් අලෙවි මිල උසස් නොවේ.

4. **කහ කිරිය** — මෙරු බුලත් කොළ කහවත් කොළ පාටය.
5. **මහ තේරු** — මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ පත්‍ර හටගනී. රිකිලි (අතු) බහුලව නොසෑදේ. ඒවා පිදීම ප්‍රමාදය
6. **කදඳු** — කොළ සාමාන්‍යයෙන් කුඩාය.
7. **නාගවල්ලි** — සුදු ලප සහිත පත්‍ර ඇත.

බුලත් වගා කරන ප්‍රදේශ :-

ගම්පහ සහ හොරණ ප්‍රදේශ බුලත් වගාවට ප්‍රසිද්ධය. මෙම බෝගය ලංකාවේ පහත රට්‍රි තෙත් කලාපයේ හොඳින් වැවේ.

කෘෂිකර්ම නිලධාරී කේ. කේ. පෙරේරා විසිනි,

වගාවට සුදුසු ඉඩම :-

හොඳින් දිය සිරාව බැස යන ලොම් පස බුලත් වගාවට ප්‍රශස්ථය. පායන කාලයට ජලය සැපයීමට බුලත් වගාවට අසල ජල මාර්ගයක් (උදා: ලිඳක්, ඇලක්) තිබීම ඉමහත් පහසුවකි. ගෙවත්තේ තරමක් සෙවන සහිත තැනක් හෝ ඕවිටක් බුලත් වගා කල හැක. ඉඩකඩ ඇති මෙරු පොල් වගාවන් තුලද බුලත් වගා කල හැක.

සිටුවන කාලය :-

තද වර්ෂාව හෝ තද නියඟය රහිත අවුරුද්දේ ඕනෑම කාලයකදී බුලත් දඬු සිටුවිය හැක.

ඉඩම සකස් කිරීම :-

සීසා හෝ උදඳු වලින් කොටා, කැට පොඹිකර පස සියුම් තත්වයකට පත් කර ගන්න. උස් පාත්ති, ගී ප්‍රවූ පාත්ති, හෝ සමතලා පාත්ති වල බුලත් වගා කළ හැකි වුවද පාත්ති වර්ගය තෝරා ගත යුත්තේ වර්ෂාපතනය සහ ජල සැපයුම අනුවය. පාත්තියක පළල

මීටර 1 - 1 1/2 දක්වාය. (වැල් ජේලි 3 ක් පහ 4 ක්) පාත්තියේ දිග වගා කරන්නාගේ කැමැත්ත අනුව තීරණය වේ. පාත්ති අතර පරතරය සෙමි. 50 පමණ වේ.

දඬු සිටුවීම :-

බුලත් වගාවේ රෝපණ ද්‍රව්‍යය දඬු කැබලිය. එක වලක දඬු කැබලි දෙක බැගින් සෙ.මි. 30 - 45 පරතරයට සිටුවනු ලැබේ. ගම්පහ ප්‍රදේශයේ දඬු සිටුවන්නේ අඬු පරතරයකටය. නොගැඹුරු වලවල් වල සෘජුව සිටින සේ දඬු සිටුවනු ලැබේ. පසට උසින් කොළ තිබෙන සේ දඬුවේ පහල කොටස පසට යට කරනු ලැබේ.

සෙවන කිරීම :-

දඬු සිටුවා අවසන් වූ වහාම පොලොව මට්ටමින් සෙ.මි. 50 කට පමණ උසින් කුඩා මැස්සක් ඉදිකර සෙවන සැපයිය හැක. දඬුවල මුල් හට ගැනීමෙන් පසුව මාසයකින් පමණ එම මැස්ස ඉවත් කල හැක.

පන්දලම සකස් කිරීම :-

සිට වූ දඬු සෙ.මි. 75 පමණ උසට වැඩුණු විට මීටර් 2 පමණ උසැති කොවුල් සිටුවිය යුතුය. මාස 3-4 පමණ පන්දල මක් බැඳිය යුතුය. වගා කරන්නාගේ උසට ගැලපෙන සේ පන්දලමේ උස නිගමනය කල යුතුය. දඬු සිටුවා මාස 6 - 8 පමණ කාලයේදී පන්දලට මත වැල් වැටේ

වතුර දැමීම :-

දඬු සිටවූ පළමු වන මාසයේ දී වර්ෂාව නැති නම් දිනකට දෙවරක් ජලය යෙදිය යුතුය. ඉන් පසුව ද පායන කාලයට දිනපතා ජලය යෙදිය යුතුය.

වසුන් කිරීම :-

දඬු සිටුවා පළමු වරට වල් පැල උදුරා දැමීමෙන් පසු පුවක් කොළ, කැප්පෙටියා වැනි කොළ වලින් පස වසුන් කරන්න. ඉන් පසු අළුතින් කොළ දමා දිගටම වසුන නඩත්තු කරන්න.

වල් වර්ධනය :-

බුලත් වැල්වල සෙවන සහ වසුන නිසා වල්පැල හට ගැනීම ඉතා සුළුය. එහෙත් හට ගන්නා වල් පැල උදුරා ඉවත් කරන්න.

පොහොර දැමීම :—

බුලත් වගාවට කොළ පොහොර ගොම් පොහොර යෙදීමට අමතරව රසායනික පොහොර (වර්ග මීටර් 1 ට අවුන්ස 2 බැගින්) යෙදීම ප්‍රයෝජනවත්ය. රසායන පොහොර මාස 4 - 6 කට වරක් බැගින් යෙදීම ප්‍රයෝජනවත්ය.

කෘමි සහ රෝග උවදුරු :—

ස්වභාවයෙන්ම බුලත් මාදු පැලෑටියක් නිසා කෘමි රෝග උවදුරු වලට පහසු වෙන්ම භාජනය වේ. වගාව තුළ පවතින අධික ආර්ද්‍රතාවයද එම උවදුරු වලට හිතකර වුවද, වාසනාවකට මෙන් බුලත් වගාවට කෘමි උවදුරු බහුල නොවේ.

බුලත් වලට වැළඳෙන රෝග : -

1. බැක්ටීරියා කොළ පුල්ලි රෝගය (රෝග කාරකයා සියුරොමොනාස් බ්ටල්).
2. කඳ පාමුල කුණුවීම (රෝගකාරකයා රයිසොක්ටෝනියා සොලනි)
3. පයිටොස්තොරා සහ කෙලෙට්‍රියා නිසා සොලනි
4. පයිටොස්තොරා සහ කෙලෙට් රෝටිකම් විපරිස් යන රෝග කාරකයන්, සමහර විට හානි කරනි.

1. බුලත් කොළ පුල්ලි රෝගය :—

තෙත් කාල ගුණය සහ අධික ආර්ද්‍රතාවය පවතින විට මෙම රෝගය ඉක්මණින් පැතිරේ.

මුල් අවස්ථාවේදී කොළය යටි පැත්තේ ලා දුඹුරු තිත්කක් ඇති වී එය පසුව කලු පාට ලපයක් යේ වැටේ. ලපය වටේට කහවත් දරයක් සහ උකල් තැවරුණු ස්වභාවයක් ඇත. ඉන් පසු සියළුම කොළ වල රෝග ලක්ෂණ ඇති වී වැල මැරේ. මෙම රෝගයට වඩාත් සුදුසු වේදකම් නොවී උණු කටය. එහෙයින් වගාව නිතර පරීක්ෂා කර රෝගී වැල් උදුරා පුලුස්සන්න. රෝගය බෝවී තිබේනම් මුළු වගාවම නැති කර දැමිය යුතුය. මෙම රෝගය වර්ෂා කාලයේදී ඉක්මණින් පැතිරෙන බව සැලකිය යුතුය. මෙ නිසා වැල් අතර පරතරය වැඩි කිරීමත්, අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වැඩි නොවන සේ ජීවත්තක පොහොර යෙදීමත් වර්ෂාධික ප්‍රදේශ වලට සුදුසුය.

2. වැල් මුල කුණුවීම :—

මෙය බැක්ටීරියා කොළ පුල්ලි රෝගය තරම් දරුණු හානි සිදු නොකරයි. පොලොව මට්ටමට සමීප බුලත් වැල් මුල් කොටසට මෙම රෝගය වැලඳේ. ඉන් පසු වැල වියලී මැරේ. රෝගී වූ වැල් උදුරා ඉවත් කර පිලිස්සීම සහ රෝගය ගවගත් ස්ථානයේ බුලත් හැර වෙනත් වගාවන් පිහිටුවීමෙන් (ගහා මාරුව) රෝගය ඇතිවීම වලක්වා ගන්න.

අස්වනු නෙලීම :—

බුලත් වගාවෙන් අස්වැන්න ලෙස පොලො ගන්නා කොළ දෙවර්ගය මෙසේ ය.

1. කඳ කොළ
2. පිදුනු කොළ

පන්දලම දක්වා වූ සෘජු වැල් වලින් කඩා ගන්නා කොළ 'කඳ කොළ' සහ පන්දලම මත වැටෙන රිකිලි වලින් කඩා ගන්නා කොළ 'රත් කොළ' යනු වෙන්ද හැඳින්වේ. කඳ කොළ සහ රත් කොළ එක හා සමාන පෙනුමකින් යුක්තය. පාර්ශ්වීය රිකිලි දිලීන් හෙලා ගන්නා කොළ, පිදුනු කොළ ලෙස හැඳින්වේ. උද්ගීය වෙළඳ පලේ පිදුනු කොළ සඳහාත් යහපත් ඉල්ලුමක් ඇත. කඳ කොළ, වල රසය පිදුනු කොළ වලට වඩා තරමක් සුරුය.

දඬු සිටුවා මාස 4 - 6 ගත වූ විට පළමු අස්වැන්න නෙලිය හැක. වැලට අවුරුදු 4 - 6 දක්වා කාලයක් තිස්සේ අස්වනු නෙලා ගත හැක. හොඳ නිරෝගී වගාවකින් අවුරුදු අටක් දක්වා පමණ අස්වනු ලබා ගත හැක.

සාමාන්‍යයෙන් උදනිය ඉඩම්වල වගාවලින් සැත 2 - 3 කට වරක් අස්වනු නෙලිය හැක. දෙනිය නොවන ගොඩ ඉඩම් වල බුලත් අස්වනු නෙලීමට සති 3 - 4 පමණ ගත විය හැක.

අලෙවි කිරීම :—

බුලත් නිපදවන්නන් සතියේ පොලට අලෙවිය සඳහා බුලත් ගෙන යති. බුලත් දැනට කොළ 40 කි. ක්‍රමානුකූලව බුලත් අත් සාදා මිලි බැඳ වෙළඳ පලට ප්‍රවාහනය කෙරේ.

වියලී කාල ගුණය පවතින විට බුලත් අස්වැන්න අඩුවන නිසා මිල ඉහල යයි. වර්ෂා කාලයේ දී අස්වනු වැඩි වෙතත් වෙළඳ පොලේ මිල අඩුවෙයි.

නිගමනය :—

බුලත් පහසුවෙන් වගා කල හැකි, විශේෂයෙන්ම ගම්පහ සහ හොරණ, ප්‍රදේශ වල වාසි දැන වගාවකි. බුලත් වගාවට ආර්ථික වශයෙන් කෘමි හානි සිදු නොවුවද, කොළ පුල්ලි රෝගය හානි දැයකය. □

**බබ මෙම වසර සඳහා
“ගොවි ජනතාව”
සඟරාවට තවමත් දායක වූයේ නැද්ද**

මේ ඒ සඳහා කාලයයි.